

Brașov, 23 Noemvrie v.

Amă dîșu în numărul de Marți ală fôiei nôstre, că suspendarea din postul de protopop a părintelui Berinde aruncă lumină asupra tristei situațiuni, ce ne-au pregătit o acțiunea izolată a Episcopilor nôștri.

Ce n'ntelegem noi sub „acțiune izolată”, amă arătat de repețite ori la diverse ocaziuni. Cu tôte aceste credem a fi bine să ne explicăm încă odată lămurit, cu atât mai vîrtos, că a început să ajungă cutitul la osu.

Când vorbim de acțiunea izolată a Episcopilor nôștri nu n'telegem sfera lor de activitate restrînsă între marginele dieceselor lor, pe care fiă-care le conduce de sine stătător după cum îi dictază datoria, n'telegem și conștiința sa, ci n'telegem acea lucrare a lor, care are de scop conservarea, apărarea și înaintarea intereselor generale ale bisericii și ale națiunii.

Suntă cestiuni și afaceri de interes general pentru întreaga biserică și pentru națiunea năstră, cari nu se pot rezolva unilateral de cătră unul sêu altul dintre arhierii nôștri, fără ca prin această să sufere cauza năstră comună. De câte ori vine dăr înainte o asemenea cestiune ori afaceri, fiă pe teremul național-bisericesc, fiă pe teremul școlar, se nasce de sine trebuința, ca ea să fiă supusă sfatului comun a celorlă chiamați și să fiă rezolvată în conglăuire cu principiile, de cari s'a condus în totdeauna biserica și națiunea năstră în luptele ei nesfîrșite pentru esistență.

Cu alte cuvinte, când un episcop în cercul puterii sale va numi sêu va destitui pe un protopop, nimeni nu-i va veni în minte a pretinde ca mai nainte

să cêră sfatul celorlă arhierii, dăr când guvernul vine și se amestecă în afacerile bisericii, cêrînd suspendarea ori destituirea unui protopop din cauze politice și când este invederat, că pretențiunea această isvorêse numai și numai din tendințele teroristice dușmane liberei dezvoltări a bisericii și a națiunii năstre, atunci arhierul de care se apropiă ispita nu mai pôte lucra de capul sêu, pentru că este în joc un interes mare de apărare și de conservare, care privesce și pe celelalte diecese române, și întreaga provincie metropolitană, ba pe toți Românii fără deosebire de confesiune.

Nu scim decă Prea Sântia Sa Episcopul Szabo a procedat astfel în afacerea Berinde, dăr avem cauze a crede, că nici de astădată n'a eșit din tactica sa izolată, căci la din contră ar fi trebuit să dea un alt răspuns acelora, cari i-au cerut să sacrifice pe un preot zelos, pentru că și-a implinit datoria sa de preot și cetățen, apărându-și dreptul sêu de limbă.

Scie episcopul Gherlei prea bine ce însemnă, mai ales în împrejurările de ađi, când se crează *casuri precedente* și scie asemenea cât de bine se folosesc cei dela putere de asemenea casuri, din cari trag apoi cele mai tatală consecințe pentru noi.

Era dăr aici impusă de interesele generale ale bisericii și ale națiunii o n'telegere comună a arhierilor bisericii române greco-catolice și lealitatea cătră biserică și națiune pretindea ca P. S. S. episcopul Szabo să țină sêmă de păreri capului bisericii și a celorlă arhierii.

Astfel acțiunea nu era izolată și de sigur, că și rezultatele ei

nu erau așa de dezaströse și periculoase pentru veda și liniștea bisericii.

Un casu de cea mai mare însemnătate, care ne dovedesce rețele urmări ale acțiunii izolate a Episcopilor nôștri în cestiuni de interes general, este fără îndoelă și casul cu gimnaziul din Beiuș, despre care vom vorbi în numărul de mâne.

Din dieta Ungariei.

Cea mai însemnată dintre ședințele dietei unguresci de până acum a fost fără îndoială ședința dela 2 Decemvrie. În ședința această, d-nul Tisza a fost ținta tuturor atacurilor opoziției. Erăși a vorbit deputatul Vallyi în numele partidei independente, pretîndu-se se înregistreze în lege *jurământul ministrilor*. *Beothy Akos* în numele partidei opoziționale moderate a repetit și el această pretențiune. D-l Tisza a răspuns, că jurământul ministerial nu e la 1848, nici la 1867 n'a fost indus în lege, și că prin urmare nici astăzi nu trebuie indus. Apponyi a răspuns d-lui Tisza, că tocmai pentru aceea trebuie, pentru-că n'a fost până acum.

Tôte aceste au mai mers cum au mai mers, până ce și-a ridicat cuvîntul *Ugron Gábor*. Estragem și noi părțile mai însemnate din vorbirea lui, părți de altfel amintite în numărul de ieri al „Gazetei”. După-ce vorbește despre misiunea unui ministru-președinte ungurescu și despre marile probleme, ce le are el de deslegat, și după-ce critică aspru purtarea ministrului-președinte, *Ugron Gábor* ăce:

„Chiamarea ministrului-președinte ungurescu este, să conducă întreaga națiune înaintea regelui, la treptele tronului și acolo să se exprime astfel: *Majestate!* Tu m'ai ridicat la rangul de ministru-președinte din mijlocul unei partide, eu însă nu voi să fiu numai al unei

partide, ci capul guvernului al unei națiuni întregi. (Adevărat! Așa este! în stînga extremă). Nici tu nu ești numai al unei partide, ci regele unei națiuni întregi, și eti eu îți aduc înaintea flôrea acestei națiuni, pentru ca să cunoști în această națiune nu numai pe aceia, cari reprezintă ziua de ađi, ci și pe aceia, cari vor reprezenta ziua de mâne și de poimâne, pentru ca Tu și urmașii Tăi se Vă convingeți despre aceea, că deși ađi, mâne și poimâne însemnă ceva deosebit, totuși compun numai o unitate, care totuși mai mult se grupază în jurul tronului. — Asta ar fi trebuit să o facă ministru-președinte, pentru ca tronul să ne cunoscă și să cunoscă și pe aceia, cu cari va avé de-a face în cel mai apropiat, sêu mai depărtat viitor. În loc de acesta ce vedem însă? Elu a dus la curtea regelui numai partizanii de ai săi, o înțregă familie de politici (Paritate în stînga), er pe cei ce nu i-au fost omeni lui, i-a eschis ca și când ei n'ar fi credincioșii curții domnitoare... Simțul de drept al națiunii maghiare l'a violat d-l Tisza și a făcut să avem astăzi teritoriu administrativ comun: în convenția încheiată cu România, pentru regularea graniței, granița Ungariei și a Austriei a fost înregistrată ca graniță unitară... Ungaria are cu totul altă istorie a drepturilor sale, er prezentul ei nu e același ca al Austriei, nici viitorul ei nu va fi asemenea. În Ungaria este o corônă, o suveranitate, o putere de stat... în Austria însă, imperialismul austriac nu este altceva, decăt împărăția regatelor, er corônă împăratului austriac nu este altceva decăt corônă corônlor. (Vii aprobări în stînga extremă.) Pentru ca Ungaria să-și pôtă implini problemele sale, trebuie neapărat să fiă unitară, er interesele ei tind spre orient. Austria se ține de civilizația apusului; industria și comerțul ei pentru aceea s'a dezvoltat astfel, ca să pôtă ține strîns legate una de alta diferitele popore. Aus-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Istoria artei creștine în Boemia până la sfîngerea Premyslișilor.

(Finet).

O personalitate dintre cele mai însemnate apare pe timpul regelui Wenceslau I., care a contribuit mai mult la ridicarea de edificii frumoase, și acea personalitate este decanul *Veit*. Elu aduse și scôla catedrală din Praga la cea mai înfloritoare stare. „*Illuminabat mentes hominum, ut pote lucerna lucens!*” Petru Lapicida se numesce arhitectul ală cetății Politz. Apoi *Guilhelmus* magister ca constructorul podului de pe Elba în Raudnitz. Se ăce, că regele *Wratislav* a pus fundamentul de piatră la o biserică să fi dus pe umerii săi 12 coșuri de piatră. Dăr și alte arte au fost exercitate cu cel mai mare zel. Renumită este „*crucea boemă*” în Regensburg. *Ottokar* lăsase a i-se face blidele de masă, din aur și argint. Ca artiști de metal se amintesc *Conrad aurifaber* în Praga. *Heinric* din Viena, expert în restituirea coifurilor sub Wenceslau II. Ca iscusiți măestri de monete se pot

numi: *Heinric* magister monetar, *Clarius* monetarius per Bohemiam, *Albertus* monetarius de Egra.

Ca reminiscență a artei plastice se pôte lua așa dîșul sarcofag al S-tului *Longin* în biserică la *Wysehrad*. În general în seculul XII rămăsese plastica cu mult în dărptul arhitectonice. *Bojotech*, abate din Saaz, fusese pictor și sculptor; elu făuria chipuri din piatră, lemn și os. — Mai în josu cu ceva ăce *Auer*: „Merită să fiă amintit și clopotul bisericii capitulare din Praga, cel mai mare în tótă țera, posibil, că a fost vrsat în Boemia. Ca vrsător de metal se numesce *Ión* de Brabantia, ca vrsător de clopote *Rudger*. Înainte încă de anul 1225 apare și organa. Erau și muieri, cari se întreceau în ornarea bisericilor, ca *Eufemia* și *Sibilla*.

Nu trebuie omise nici zugrăviturile de pe pârți, cari au început a se practica ceva mai târziu și în astă soi de perfecțiune artistică se disting penele unui *Veit* și a episcopului *Nicolau*.”

Bisericile române, făcute parte mare în seculul trecut, încă s'ar păre că au zugrăvitură parietală, zugrăvind-li-se

adecă sântii pe pânză, care se lipia apoi pe bърnele, ce formau pârtele nevăruită. Efectul acestei picturi pentru poporul român din punct de vedere religios, nu a fost și nu este așa de sastruos, cum ar crede unii progresiști pré pripiți. O atare biserică are mai mult influență religioasă pentru sufletul poporului român, ca una d. es. vărută și ornată unde și unde cu câte o iconă; ba mai mult, ca unele, ce se zugrăvesc de nisce pictori meșteristici, ce chinuesc pe bieți sânti, câtă cugetă că s'au reintornat torturile lui *Nerone*. Pré firesce, că atari șarlatanii se întemă mai mult din nescința poporului nepriceput, cum se întemă în unele locuri, și bieți poporenii plătesc scump atari lucruri și pictură, pe când în fapt nu ajunge nimic.

Ar fi bine, ca ori ce zugrăvitură de biserică să nu se începă fără soirea și concesiunea autorităților bisericesci, cari prin o comisiune de omeni versați să judece destoinicia pictorului întreprinător. Altcum, nu-i vorbă, bietul țeran își varsă denariul și ridică biserică pompoasă, — vinu apoi pictori-ștrici, și cu zugrăviturile lor nimioesc frumô-

sele edificii, pe lângă aceea, că mai iau și sume însemnate pentru a lor măzgălitură fără gust. Am vădit în câteva biserici nisce sânti, ce nu presintă acelu spirit mistic și divin, p. es. a bisericii orientale, — n'telegem în ceste nouă. — Câți Sânti de pe pământul Greciei, Africii și Palestinei nu sunt transpuși de acești pictori-ștrici în bisericile năstre cu fisionomie, port și ținută modernă!... La pictură e de lipsă nu desenul numai, — e de lipsă scință istorică, archeologică, classicitate de timpuri, omeni și spirit. Ore când vom ajunge să avem și noi pictori după tôte recerințele?

Pentru confirmarea adevărului — ăce *Dr. Auer* — că iubirea spre arte și tehnică a fost mare se pôte documenta prin ușurința terminilor tehnici, așa d. e. vinu înainte numirile: „opus alexandrinum” pentru mosaic; „opus anglicanum” pentru împănarea țesăturii cu arte aurărie; „opus phrigicum”, pentru broderia, festori; „opus italicum s. romanum” pentru edificii în forma cubului; „opus veneticum ad flum” pentru filigran. Noi amă adus aci, ăce *Dr. Auer*, numai puține date intere-

tria trebuie să lase dezvoltare liberă fiăcării naționalități, fiindcă ea numai astfel se poate susține, decât Cehii și Polonii rămân ceea ce sunt. Numai astfel făcând Austria, popoarele ei nu vor avea tendințe panslaviste sau pangermane. Ungaria intrinsec în sine condițiile unui stat unitar, și ea trebuie să tindă totuși mai mult spre acesta. Austria însă caută să se apropie totuși mai mult de federațiune. (Vii aprobări în stânga estremă.) *Acastă comunitate de spirit e periculoasă, pentru-că idea, ce preocupă societatea tuturor provinciilor austriace, pentru Ungaria este ideea disoluției. (Vii aprobări.)* *Idea însă, de care e preocupată Ungaria și care o hrănește așa zicându, și care o va susține și pe viitor, pentru popoarele Austriei ar însemna sclăvia și cătuși.* (Vii aprobări în stânga estremă)... După ce vorbește despre consolidarea internă a statului și despre moleșitul spiritului de care e cuprinsă astăzi viața cetățenilor statului, oratorul continuă: „Da, ministrul președinte, în loc să întărească și să organizeze statul, și-a organizat partidă; în loc să întemeieze viața națională, s'a gândit numai la existența partidei sale; în loc să se îngrijescă de așezăminte naționale, el a creat numai oficii; a schimbat dreptul cu forma, dreptatea cu preținția, ideile cu interesele, principiile cu viclenia, și vrednicia cu slugărnicia (Adevărat! Așa este! în stânga estremă)... Avem noi o politică comercială, sau economică măcar, ca și Ungaria să poată pași în rândul statelor îndreptățite?... Și apoi cine face astfel de politică internă, se nu-și mai ridice fruntea în această cameră și se nu ne mai spună, că decât el se va duce de aici, un chaos va rămâne în urma lui, pentru-că, de când stă el unde stă, n'a produs nimic afară de chaos... Ministrul președinte nici-odată nici măcar un minut nu și-a știut prețui înalta sa poziție, pentru-că decât și-ar fi prețuit-o, atunci ar fi știut, că poziția unui ministru-președinte este ca vârful unei piramide. Ministrul președinte a căzut și totuși este aici. Imprejurarea această face situația tristă și nesuportabilă... Ugron a terminat zicându, că vechii regi egipteni aveau o putere fără margini. Poporul, până când trăia regele, nu putea să dăcă nici căru, când însă muria regele, poporul hotăra, decât să fie înmormântat ori ba?

Acei regi, cu a căror guvernare era nemulțumit poporul, nu se înmormântau, ci se lasau la aer liber, ca totuși lumea să poată vedea stadiile procesului lor de descompunere și să-și întorcă fața cu grătă (mişcare în dreapta, aprobări în stânga). Așa cevași n'a meritat Coloman Tisza dela partida gu-

vernului. Prețuiți-lu dăr ceva mai mult și îngropați-lu. (Aplauze sgomotoase în stânga).

SCIRILE ȚILEI.

Sistarea procesului Doda. Cetim în „Luminătorul”: „Scirile apărute în foile streine despre această afacere nu sunt esacte. Noi avem informațiunea demnă de totuși credemntul, că d-lu general T. Doda, îmboldit și nepăciuit numai de unii oameni, și lași și speculanți, de cari d-lu general nu se poate scutura, a dat rugarea sa de-a dreptul Maiestății Sale monarhului, în urma cărei rugări primite s'a dispus apoi totala sistare a celui proces de pressă“.

Kossuth și tinerimea maghiară. Studenții universitari maghiari din Clușiu nu vreau să rămână îndărăptul celor din Pesta, tocmai când e vorba de Kossuth. De aceea „speranța” națiunii din cuibul „Kulturgyletului” în ziua de 7 Decembrie va ține o adunare generală care se va ocupa cu următoarele obiecte: 1) Alipire pe lângă petițiunea fraților lor din Pesta. 2) Scrisoarea lui Hunfalvy, membru în camera magnaților și profesor la universitate. 3) Visita dela Turin! — Deviza lor este: Tineri maghiari! La alți doilea esilă al marelui Kossuth, generația viitoare a maghiarismului se nu ia parte! Acesta să fie deviza, care se ne conducă pe toți la scopolul adunării noastre!

Cătă dragoste. Tinera profesora dela școla ungară de stat din Bistrița, Maté Ilona, a întemeiat pentru ajutoarea elevilor dela această școlă o fundațiune de 1000 fl., sub numirea de: „Fundațiunea Baro Banffy Deső”. Ministrul de culte și de instrucțiune publică îi mulțamește acum pentru această faptă.

Alegerea funcționarilor comitatensi în comitatul Cojocna se va face în ziua de 19 Decembrie n. c., când se va ține și adunarea ordinară de iernă a comitatului comitatensu.

Piedeci în comunicație. Diarele din Pesta aduc sciri despre mari piedeci în comunicație, ce s'au ivit țilele acestea în mai multe locuri. Se dăce, că zăpada adusă de un viscol grozav a cădută în măsură așa de mare, că comunicația trenurilor a fost împedecată cu totul și acesta cu deosebire pe linia ferată dintre Viena și Buda. Atăți trenurile de povară, cât și cele de persoane sosiau numai după mari întârzieri. În Viena cu deosebire, zăpada a făcut gro-

zave piedeci în comunicație. Posta dela Constantinopol, Drinapol, Sofia, Belgrad n'a putut sosi din pricina această nici la Viena, nici la Pesta. După cum se telegrafiază din Lemberg, comunicația trenurilor în direcția spre Waldovice este așa de grea, încât chiar și pertractarea procesului emigrărilor a trebuit să se amâne. De altă parte scirile din Viena spun, că situația în loc se se schimbe spre bine, merge spre rău. Viscolul cu zăpadă suflă așa de grozav, încât curățirea stradelor e imposibilă.

Bola de gură și de unghii s'a ivit și în Blașiu. Tergul de vite, ce era să se țină în țilele acestea, a fost prin urmare oprit pe cale telegrafică de vice-comitele comitatului.

Bolnavi de ochi au fost primiți în spitalul pentru boala de ochi r. ung. din Brașov în cursul unei luni Noemvrie 31 inși, er 28 au fost liberați; au rămas la finea lui Noemvrie 20 bolnavi de ochi în tratare. Operațiunile de ochi s'au făcut 5, între care 2 operațiuni de cataractă (pentru delaturarea albeței).

Incercare de sinucidere. Alaltăeri la 4 ore o servitoare sēcuiacă din Curmătură (Brașov) a voit să sară în fântână ca să-și curme astfel viața și numai cu greu au putut-o reține câțiva dintre vecini, cari prinseră de veste. Ea fu arestată.

Concertul d-șorei Gisella Gulyas, artistă în pian, se va da astă-seră, Joi, în sala hotelului Nr. 1. Pentru acest concert a fost adus anume un pian de Ehrbar cu *claviatura Ianko*, invențiune a acestui din urmă.

Balul român la Arad. Tinerimea română din Arad va arangia în 1 Februar 1890 st. n. la Arad, în saloanele otelului „Crucea albă”, un bal în favorul școlărilor români lipsiți de mijloce, dela școlele din loc. Comitetul arangiator este compus din următorii d-ni: Dr. Virgil Bogdan, president. Dr. Silviu Moldovan secretar, Dr. Georgiu Popoviciu cassar, C. Ardelău, Dr. G. Chiciu, Dr. A. Demian, I. Herbay, Dr. I. Mera, Dr. C. Nicora, V. Petco, M. Petcovici, Dr. P. Piposu, Dr. St. C. Popu n. Șerbanu, și Dr. I. Trăilescu, membri în comitet.

Correspondența „Gaz. Trans.”

De lângă Reghinu, 2 Decembrie 1889.

Stimate D-le Redactor!

Nu-i ții, în care volnicia stăpânitorilor Unguri se nu se manifeste față

de totuși ce nu-i unguresc. Cu deosebire bieții noștri țeranți sunt chinuți și batjocuriți de pașalele și haiducii unguresci în cel mai neuman mod. Eă o dovadă:

În hctarul Beicei unguresci ploiosul timp de toamnă stricându drumul comitatensu, ce ducea dela Reghinu spre Sécuime, s'a dat poruncă, ca comunele din apropiere să-lu dirégă. Lucrătorii la drum sunt parte Români, parte Unguri. Supravighiătorul lor este unul dintre cei mai șovinisti Unguri. Batjocura ce-o face acesta cu Românii nu se poate descrie. Tota greutatea o aruncă în spinarea Românilor lucrători la drum, pe cari i-a despărțit de Unguri, punându pe cei dintăiu ca să care piétră în spate, er pe Unguri s'o împrăștiă și să ridă de ai noștri.

Eu așa cred, D-le Redactor, că un barbarism, o neumanitate de felul acesta este fără sémănu în statele civilizate. Auđi acolo, opincarul nostru, care suportă atâtea sarcine publice, care contribu la susținerea și apărarea statului cu sânge și avere, să fie folosit în locul vitelor, să fie el silitu să care piétră în spate la o distanță de un chilometru și mai bine! Asta e prea mult!

Din nenorocire m'am dus într-o ții pe acolo, am fost martor ocular la chinuirea țeranilor noștri. Inima mi-se umplu de durere, vedându, cum bătrâni și tineri se chinuiau ducându piétră în spinare. Cu deosebire m'a pătruns compătimirea. când am vădutu cum un țeran bătrân ducea în spate o părăchie de desagi încărcati cu piétră. N'am putut trece fără a nu-l întreba, că ce are în desagi. După un greu suspin, imi dăse bătrânul cu jale: „O, lasă-mă domnule, că de astea încă n'am pomenitu, să care omeni piétră în spate; nu-i dreptate pentru noi în țera acesta. — „Pentru-ce nu duceți cu carul piétră, bade?” l'am întrebat eu. — „N'avem, domnule; ađi, mâne gătăm totuși ce am moștenitu, suntem goli, șeraci, dările cele mari ne pun bine!” La auđul acestor jalnice vorbe am stat un moment pe cugete și apoi mi-am continuat călătoria mănită până în sufletu. P. d. M.

Uneltiri unguresci în Beiuș.

Sub acest titlu am reproducu în Nr. 254 alu fôiei noastre o scire tendențiosă din Beiuș, adusă de foile unguresci. Aceste foi scrieau adică, că Românii din Beiuș s'ar fi prezentati în număr demonstrativ la reprezentațiunea unei trupe teatrale unguresci, pentru ce se asculte un cântec românesc, pe care conformu anunțului avea să-lu cânte o cântăreță maghiară. Românii, scriau foile unguresci, au aplaudat peste me-

sante din bogăția cea mare, ce conține acestu op. Observările și notele instructive vor servi scrutătorului de anticități și istoricului ca călăuză pe terenul lucrărilor sale.

În urmă dăce: Fiă-care preot ar fi de dorit să-și procure acestu op valoros, ca unu tesaur pentru bibliotecă, el este instructiv din multe puncte de vedere. Va afla aci ori cine lămuriri, pe care istoria nu le cunoșce; va învăța a judeca deosebitele școle de arhitectură și pictură, cu deosebire aurăria, cioplirea în lemn și osu de elefant; apoi brodările pentru biserică, ca și pregătirea potirelor și ale altor lucruri sacre bisericesti etc. etc.

Este și acestu op a D-rului Newirth unu documentu firmu, că Creștinismul a fost și este un factoru eminentu întru dezvoltarea popoarelor pe toate terenene.

S. P. Simonu.

Macsimile și reflecșiunile lui de la Rochefoucauld

în românește de I. G. Barțiu.

(Urmare).

Virtuțile se pierd în egoism, precum se pierd riurile în mare.

Este greu a judeca, decât o purtare curată, deschisă și corectă își are sorgintea în lealitate sau în prudentă.

—x—

Atătu suntemu de preocupați de noi inși-ne, încât adesea ceea-ce considerăm de virtute nu este alta, decât unu vițiu, ce-i sémănu, și pe care-lu ascunde egoismul.

—x—

Sunt două specii de curiositate: a egoismului, care ne îndemna a scirici, ceea-ce ne poate folosi, și a mândriei, care isvoresce din inclinarea de a sci, ceea-ce alții nu sci.

—x—

Este mai consultu a întrebunța inteligența noastră pentru a suporta necazurile presente, decât a ne ocupa de cele ce ne așteptă.

—x—

Esistă două specii de constanță în amor: una derivă de acolo, că meren aflăm motive noue pentru acesta în persoana ce-o iubim; alta din împregiurarea, că considerăm ca onore a fi constanți.

—x—

Constanța în amor este o neconstanță vecinică, în puterea căreia inima

noastră se atașază una după alta la toate calitățile superioare ale persoanei iubite, preferindu aci pe una, aci pe cealaltă; așa, această constanță nu este decât o neconstanță, legată și mărginită de același obiect.

—x—

Perseveranța nu este nici a se reproba, nici a se lauda, pentru-că ea este numai durată unor intențiuni și sentimente, pe cari nu ni-le putem nici lua, și nici da.

—x—

Ceea-ce ne interesează la cunoștințele noue nu este atătu, că ne-am saturat de cele vechi sau plăcerea de varietate, câtă mai multă supărarea a nu fi de ajuns admirati de cei-ce ne cunosc bine, și speranța de a fi mai mult admirati de cei-ce încă nu ne cunosc așa bine.

—x—

Ne plângem câte-odată cu ușurință de amicii nostri, pentru de a justifică de mai înainte ușurința noastră.

—x—

Esistă o neconstanță, care isvoresce din ușurința sau slăbiciune de minte, când acesta acceptăză păreri tuturor,

și o alta mai de iertat, care își are sorgintea în desgust.

—x—

Părerea noastră de rău nu este atăta părere de rău pentru răul, ce l'am făcut, câtă tēmă de răul ce poate să urmeze din acesta pentru noi.

—x—

Viciurile constituiesc o parte a virtuților, precum veninurile constituiesc o parte din medicamente. Arta le împreună și le domolesce, și se folosește de ele cu succes contra relelor din viața omenescă.

—x—

Sunt crime, cari devin nevinovate, ba chiar onorabile prin splendor, număr și mărime; de aci urmează, că furtul se consideră de toți ca desteritate, și răpirea pe nedrept de provincii, ca cucerire.

—x—

Recunoscem greșelele noastre, pentru ca prin sinceritate să reparăm scăderea, ce ne cauză în ochii altora.

—x—

Esistă eroi în rău ca și în bine.

—x—

Nu desprețuim pe toți căți au ri

sură multă pe cântăreța, care a cântat românește, așa că dânsa a fost silită să repeteze cântecul. Deoarece însă cântăreța acum a doua oră a cântat numai melodia, dăr cu textu unguresc, Românii, între cari d-nii Severu Bocșanț, Vasiliu Dumbrava, profesorul gimn., Gavrilă Cosma și alții au început să murmure, ăr Bocșanț să strige „abzug“ și să amenințe pe cântăreța.

Noi am bănuț, că și în cazul de față avem de a face cu nisce uneltir unguresc. Precum aflăm acum din nisce declarări publicate în „Szabadsag“ din Oradea-mare dela 28 Noemvre, bănuțela noastră a fost întemeiată. Etă ce se dice în aceste declarări:

D-lu Severu Bocșanț declară în „Szabadsag“, că nu este adevărat, că Românii s'ar fi prezentat în corpore la teatrul unguresc și încă de dragul unui cântec românesc, deoarece nu numai cu ocaziunea acăsta, ci de regulă Românii formăz majoritatea publicului și la alte ocaziuni de felul acesta. D-lu Bocșanț spune, că memoratul teatru unguresc este sprijinit cu căldură din partea Romanilor, ceea ce dovedesce, că în Beiuș nu este nimenea insultat pentru vorba ungurescă. Dcă dânsul și-a exprimat nemulțămirea la auțul cântecului românesc, care pe jumătate s'a cântat după melodia ungurescă, jumătate după melodia românească, a fost silit și îndreptățit s'o facă acăsta, deoarece cântecul românesc a fost un cântec batjocoritor, în care se cuprind și vorbele acestea: „Az oláhok, az oláhok faczipöben járnak“ (Valachii, Valachii pörtă papuci de lemn) etc.

Cântăreța Victoria Demeny declară, că de 2 luni, de când petrece în Beiuș, a fost cătu se pöte de bine sprijinită din partea publicului, atât maghiar, cât și român. Românii i-au prezentat frumoșe buchete și cununi de flor. Ca mulțumită pentru acăsta, ea s'a hotărît să cante și câteva cantece poporale românesc, pentru ceea ce a fost furtunos aplaudat. Când a cântat un cântec românesc cu text maghiar, câțva tineri au strigat „abzug“, dăr n'au insultat pe nimenea. Aceste strigăte abia s'au putut observa, căci curând fură suprimate de strigătele: „halljuk“, „ujra“, „eljen“, la ceea ce ărăși a început și a cântat trei melodii românesc.

A treia declarare o face însuși nascocitorul minciunilor, adică informatorul lui „Szabadsag“, care declară, că d-nii Vasiliu Dumbrava, profesor, și Gavrilă Cosma n'au luat parte la acăstu „scandal“, ba din contră ei s'au silit să imblândesca lucrul.

Töte aceste declarări se publică în „Szabadsag“, care din parte-i încă recu-

nosce, că cele ce le-a scris au fost neadeveruri; nici pe d-lu Bocșanț nu-l găsesce „vinovat“, căci în teatru este ertat și a-și eprima nemulțămirea.

Ca să pună vërfu comediei, șovinistii au ordonat și în afacerea cântăreței maghiare din Beiuș cercetare, despre care vom mai raporta pe larg mâne, când ne vom da și părerea asupra atitudinii Romanilor Beiușeni față cu comediații unguri. Red.

Invitare.

Adunarea generală ordinară a Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sërăce din Brașov și Săcele se va ține în ziua de Sântul Andrei, adică Joi în 30 Noemvre st. vechiu, în sala de desenă a gimnasiului românesc din Brașov, la 3 ore p. m.

Fiind la acăsta adunare și alegerea unui Comitetu nou, sunt invitate onoratele membre ale acestei reuniuni a lua parte în număr cătu se pöte de mare. Comitetul.

Convocarea

adunării generale a Despărțământului al VIII alu „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.“

După-ce activitatea despărțământului VIII. din comitatul Albei-inferiore, prin unele evenimente nefaste, dela anul 1887 s'a întrerupt și comitetul ales și neconstituit nu și-a mai putut ține ședințele sale îndatinate, subscrișii, în interesul celei mai sfinte cauze a poporului român, convocă prin acăsta o adunare generală a despărțământului în orașul Alba-Iulia, pe ziua de 17 Decemvre st. n. 1889, la 2 ore după amedzi, în edificiul școlei gr. or. din oraș.

Toți inteligenții și toți cei-ce doresc a conlucra pentru cultura poporului român sunt poțiti a lua parte la acăsta adunare.

Obiectele adunării generale vor fi: alegerea directorului și a membrilor de comitet al acăstui despărțământ, precum și deliberarea obiectelor supuse, conform regulamentului, la aprețierea adunării generale.

Alba-Iulia, în 16 Noemvre 1889. Al. Torășanț m. p., Simeonț Micu m. p., protopresbiteru. protopopu.

Rubiniț Patia m. p., avocat.

Domnii membri ai „Societății de lectură a inteligenței române din Orăștia și juru“, se convocă pe calea acăsta la adunarea generală, ce se va ține la 8 Ianuarie st. n. 1890 la 3 ore p. m. în localul societății sus amintite.

Orăștia, 2 Decemvre 1889. Comitetul.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“.

(Serviciul biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlin, 5 Decemvre. Deoarece faimele despre bolnăvirea cancelarului imperial se susțineau, ministrul Boetticher a găsit de cuviință a le desminti categoric în parlamentul german. Comisiunea alăsa pentru esaminarea lelei socialisților se intrunesc adă ărăși la o ședință. Se crede, că rezultatul sfătuirei va fi negativ.

Colonia, 5 Decemvre. „Gazeta de Colonia“ anunță din Petersburg: Marele duce Vladimir, când a fost la Paris în timpul din urmă, a fost însărcinat din partea țarului de a liniști guvernul francesu asupra visitei sale făcute la Berlin, ceea ce i-a și succesu pe deplin marelui duce.

Petersburg, 5 Decemvre. Faimele despre bolnăvirea țarului nu se adeveresc.

Bucuresci, 5 Decemvre. Senatul a ales comisiunea pentru redactarea răspunsului la mesagiu după lista aprobată de guvern.

Zanzibar, 5 Decemvre. Eminpașa și Stanley au sosit la Bagamojo.

Viena, 5 Decemvre. Bancherul Kandler, care deduse falimentu, a fost aseră arestat.

Timișora, 5 Decemvre. Tribunalul de aici a decis a pune în stare de acuzare pe Farkas, Szobovits și Püspöki pentru mituire și falsificare de documente, ăr pe Veigott pentru participare la crimă. Pertractarea finală va fi în 8 Ianuarie anul viitor.

DIVERSE.

Aritmetica în Franția veche. După cum se vede, poporele orientale au fost calculatori ingenioși. În Occidentu nu mai puțin. În Franția, pe la anul 1000, se făcea socotela pe degete, și într-una din scrierile sale Alcuin indică mijlocul de a număra în acăstu chip până la 10 mii. Și acăsta e förte simplu. Ösele celorluri urmă trei degete dela mână dau unitățile; ale celorlalte două degete dau decimile. Astfel cu o singură mână poți număra până la o sută. Dcă acum convenim, ca fiecare oscior dela mână cealtă să prețuescă de o sută de ori mai mult, decât oscioarele dela întâia mână, putem atinge în acăstu mod cifra de 10 mii, produsu al multiplicării lui 100 prin 100. Cu timpul acăstu soi de numărață a fost părăsit.

(„Naționalul“).

„New York Herald“ aduce din Berlin șcirea, că împăratul Wilhelm și-ar fi dat Sâmbăta trecută învoirea, ca principesa Margareta să trecă la religia ortodoxă și astfel să se ușureze efectuarea planului de căsătorie între principesa prusiană și principele moștenitoru rusesc.

Catastrofă grozavă. O telegramă din New-York anunță, că într-una din nopțile trecute a izbucnit focul într-un edificiu cu opt ridicături din Mineapolis, pricinind o grozavă catastrofă. În edificiul acesta erau stabilite mai multe tipografii, dintre cari una în etajul al 7-lea, ai căreia lucrători n'au avut nici un mijloc de scăpare, fiind ușile închise. În desperarea lor mulți dintre lucrători au sărit pe ferestri sdrobindu-se de pavagiu. Unul dintre corespondenții diarului „Tribuna“, care se țipăria aici, neutezând a sări pe ferăstră, ridicându-se pe parcanul ferestrei, în desperarea lui s'a înșecat în cap. Cel puțin 20 de ömeni și-au aflat aici mörtea. Mulți alții abia au scăpatu grav răniți.

Țiua critică. Deși țiua de 1 Decemvre nu se află între cele anunțate ca critice ale lui Falb, totuși pentru Serbia a fost o adevărată ți critică. Se telegrafază adică din Belgrad lui „N. Fr.

Pr.“, că în districtul Cacki s'a simțit în 1 Decemvre n. un puternic șgomotu, ca un mulț meteor, ăr dimpreună cu acăsta s'a simțit dela apus spre răsăritu cutremur de pământ. Într'aceea din adăcagul pământului izbucni un muget așa de grozav, încăt ömenii credeau că au explodat magazinele de pravu din împregiurime. În urma cutremurului s'au mișcat mai multe case. Spaima a cuprins förte mult pe locuitori. Cutremur de pământ s'a mai simțit și în Jagodissa, Jegevicze, Ganica, Viljusa, Ciaciak, Kraguevacz, Ciupria și Paracin.

Inventatoriul telegrafului. În zilele trecute inginerul Thomson a ținut o prelegere publică despre dezvoltarea electricității. Cu ocazia acăsta inginerul a amintit și faptul însămnat, că ideea telegrafării își are originea dela un bărbat scotian, care pe la anul 1753 a scris în diarul „Scots Magazin“ cățva articoli, subsemnați C. M. în cari desvöltă ideea fundamentală a telegrafului.

Dom Pedro în Europa. Din Sauvinent i-se comunică agenției „Reuter“, că Dom Pedro dimpreună cu familia sa a sosit acolo în 1 Decemvre pe la medul nopții cu vaporul „Alagoas“. Toți membrii familiei sunt pe deplin sănătoși. Ex-impăratul Dom Pedro a comunicat prin depeșe nöptea cu regele, că va merge în Lisabona și, ca de obicei, va trage la otelul Braganza. Impăratul a mulțumit regelui pentru cartirul ce i l'a oferit acesta în palatul său, dăr n'a primit nici de cum să se încuarteze la el.

Onorariul scrierilor lui Stanley. — Se șcirea din Londra, că Stanley și-ar fi vëndut dreptul de proprietate al scrierilor, ce vor cuprinde expedițiile sale în Africa, librăriei lui Sampson Low, cu 40,000 funți sterlingi, adică cu 400,000 fl. de-ai nostri.

Necrolog.

Subscrișii cu inima frântă de durere fac cunoscută, că prea iubita soț, resp. mamă, Maria Aurelia Călușu nasc. Gaitană, astăzi la 8 ore dimineța a părăsit acăsta vale a plângerilor în al 32-lea an al vieții și al 13-lea al fericit. sale căsătorii, lăsând după sine pe mângăiatul său consörte și trei copii minoreni. Astrucarea va avö loc în 3 Decemvre la 2 ore p. m. în cimiteriul parochial. Dics-Sân-Mărtin, în 1 Decemvre 1889. Fi-i țerina ușoră și memoria binecuvântată. — Simionț Călușu-advocat, ca consörte; Pulcheria, Marițianu și Marița H., ca fi.

Cursul pieței Brașov

din 5 Decemvre st. n. 1889.

Bancnote românesc	Cump. 9.34	Vënd. 9.36
Argintu românesc	9.30	9.33
Napoleon-d'or	9.38	9.41
Lire turcesc	10.65	10.70
Imperial	9.65	9.70
Galbint	5.54	5.58
Seris. fone. „Albina“ 6%	101.—	—
„ „ 5%	98.50	99.—
Ruble rusesc	124.50	126.—
Mărci germane	57.70	58.—
Discountul 6—8% pe an.		

Cursul la bursa de Viena

din 4 Decemvre st. n. 1889.

Renta de aur 4%	101.10
Renta de hărtă 5%	97.75
Imprumutul căilor ferate ungare	
aur	114.20
dto argintu	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	99.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	112.75
Renta de aur austriac	108.—
Losuri din 1860	139.75
Acțiunile băncii austro-ungare	92.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	334.75
Acțiunile băncii de credit austr.	316.25
Galbeni împărătesc	5.61
Napoleon-d'or	9.40 1/2
Mărci 100 imp. germane	57.—
Londra 10 Livres sterlinge	118.25

Editor și Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

țiuiri, ci pe toți aceia, cari nu au nici o virtute.

—x—

Numele virtuții șervesce egoismului totu așa de avantajos, ca și vițiu.

—x—

Sănătatea sufletului nu este mai forte, decât sănătatea corpului; și pe cât de străini ne închipuim a fi de pasiuni, totuși suntem în pericol a fi răpiți de ele, întocmai cum ne putem imbolnăvi, când ne simțim sănătoși.

—x—

Se pare, că natura i-a pus la nas cere fiăcăruia ținta lui în vițiu și în virtute.

—x—

Nu mai ömenilor mari li-se iertă și scăderi mari.

—x—

S'ar puté dice: vicuriile ne așteptă în călătoria vieții nostre ca și nisce birtași, la cari trebuie să poposim din stațiune în stațiune și mă îndoiesc, dcă experiența ne-ar trece pe dinaintea lor, când ne-ar fi permis a face drumul pentru a doua oră.

—x—

Când ne părăsesc vițiuurile, ne mă-

gulum cu credința deșertă, că noi le-am părăsit.

—x—

Există recidive la morburile sufletului, ca și la cele ale corpului. Ceea ce primu ca însănoșare, este numai o lăncețire seu schimbare a rului.

—x—

Defectele sufletesci sunt ca ranele corpului: ori cătu de cu îngrijire s'ar și vindeca, ranele totuși rămân și în totu momentul sunt în pericol a se desface din nou.

—x—

Ceea ce ne împiedcă adesea a ne supune numai unui singur vițiu este, că avem mai multe.

—x—

Uităm greșelile nostre iute, când nimenea altu nu le șcira.

—x—

Sunt ömeni, despre cari nu poți cugeta nimic rău, dcă nu l'ai fi vëndut; dăr nu există nimenea, la care ne-ar surprinde, când vedem rului făcut.

(Va urma).

